

VNOOVE

ZARJE

EMJE

Letnik I.

č. št. 3. 1948

št. 3.

LOB STOLETNICI

Leto 1848 imenujejo zgodovinarji "pomlad narodov". Gesla velike francoske revolucije iz l. 1789: svoboda, enakost, bratstvo, se imele vedno večji odziv v Evropi. Stari, o-kosteneli državni ustroj, ki je dušil vsako svobodo in se krčevito branil, da bi ljudstvo imelo kaj besede pri državni upravi, se je vedno bolj rušil. Kmecko ljudstvo je bilo kot najvrednejši stan potisnjeno ob stran. Porajal se je tudi nov stan - delavstvo, med katerim sta vladala beda in brezposelnost. Ni bilo svobode govora, tiska in združevanja. Policijske metode so dušile vsak svobodni razmah (v Avstriji minister Meternich). Tudi meščanstvo je čutilo ale posledice državnega absolutizma. Vse je čakalo ugodno priliko, da se znebi okev policijske države.

V Franciji je bilo najbolj napeto. Imeli so sicer parlament, a kralji so se kaj malo zmenili za ustavo in so vladali po svoje. Završalo je. Februarja leta 1848 so se uprli Parižani. Pregnili so kralja in proglasili drugo francosko republiko, ki je dala svobodnejšo ustavo, v kateri so bile zajamčene pravice: svoboda združevanja, besede, znanosti, tiska. Uvedena je bila enakost pred zakonom ter sodelovanje ljudstva pri državni upravi. Pariška revolucija je odjeknila tudi v Avstriji. Dvignili so se prebujeni narodi, da si priborijo osnovne državne pravice. Tlačeni manjšinski narodi so terjali tudi politično samostojnost.

Na glas o pariški revoluciji so se dvignili sredi marca 1848 tudi Dunajčani. Samodržec, knez Meternich je moral pobegniti. Cesar Ferdinand I. je dovolil svobodo tiska in obljubil novo ustavo. Avstrijski narodi so prišli na dan s svojimi zahtevami. Tudi Slovenci.

Razumljivo, da so bile tudi pri nas, na Slovenskem zelo ugodne tla za prevrat. Ko so Ljubljani zvedeli za dogodke na Dunaju, so dali duška svojemu prevratnemu razpoloženju. Prišlo je do velikih demonstracij. Razbili so Meternichovo soho in jo vrli v Ljubljano, razlirli so mitniške zapornice in stražnice, čine po mestnih izložbah so šle v drobno. Nastopiti je morala novo osnova narodna straža in vojsčstvo, ki sta napravila red. Tudi kmetje so se bili zagnili. "Tlaka in desetina sta preč!" so vpili. Ni hče ni več hotel ubogati zemljiške gosposke, ki je bila takrat res v velikih škripcih. "Pravica, konstatacija" so kričali uporni kmeti, ko so se zaražali po Ljubljani in napadli grad na Lgu, katerega so oplenili.

v katerih so
hove dajetva.
bode). Leto
vence začetek
nega življenja.
morala držav-
in dati ljud-
boščine. Geslo
e je: enakost,
tudi na narod-
nustilo trajne
narodi so dva-
vali enakovrav-
na iverji

France Prešeren
ljudje so brat-

rodi". Če so torej vsi ljudje bratje, potem mora imeti vsak narod enako pravo do svobodnega udejstvovanja na vseh področjih. Potem ne more biti več gosposkih in plemenitih rodov, vsak narod mora imeti pravico do uporabe materinščine v šoli in v uradu, pravico, urediti si svoje politično vplivanje tako, kakor to odgovarja njegovim civilizacijskim interesom, pravico, ustvariti si vse pogoje za nemoten razvoj narodne kulture, prosvete, znanosti in gospodarstva. Vsak narod ima tudi pravico do lastne narodne države. Iz tega spoznanja, ki ga je dalo viharno leto 1848., se je razvil naš prvi slovenski narodno-politični program, ki je bil leta 1848 prvič izražen v zahtevi po "ZAVRŽENJU SLOVENSKEGA".

Leto 1848 je našo Slovence slabo pripravljeno. Ni čudež. Knežki stan še ni bil dovolj prebujen, narodno zavestnih izobražencev po mestih in tistih ni bilo veliko. Zato še celo v Ljubljani niso razumeli pomene revolucije in niso znali iz tega potegniti potrebnih zaključkov.

Le mladina, ki je študirala na Dunaju in Grazu, je doumela resnost dogodkov. Na Dunaju so se združili akademiki v društvu "SLOVENSKA" in izdelali takozvani "inicijalni" program, v katerem zahtevajo, da se naj vse slovensko ozemlje upravno zedinijo.

SLOVENSKA BESEDA

V TUJINI

Beseda naša, ozvončkaj;
nebes ljubezen v tebi diha
Ti meni si vsa sreča zdaj,
p o n o s,
skrivnost sanj vojnih tih.

in počeli urbane,
bile zbrisane nji-
(Jaklič, Pellica svo-
1848. pomeni za Slo-
slovenskega politič-
Pod gilo razmer je
na oblast novostiti
stvu zahtevane svo-
francoske revoluci-
bratstvo, svoboda, je
nosnem področju za-
sedave. Tudi nali
nili glas in zahte-
nost in svoboda.
slovenski pesnik,
je izpovedal: "Vsi
je in bratje vsi na-

v SLOVENIJO, z zakonodajnim zborom v Ljubljani. Kartograf Peter Rozler je izdelal celo zemljevid Zedinjene Slovenije in zahteval, da se tudi Slovenci na Ogrske in v Benečiji združijo s Slovenci. -- Malo pozneje so si osnovali slično društvo tudi graški Slovenci. Ti so izdelali na takozvani "maksimalni" program. Zahtevali so združitve Slovencev s Hrvati in Srbi.

Vendar nam ni bilo takrat dovolj jasnosti, pa tudi ne potrebne edinosti. V takih razmerah se ni posrečilo sestaviti enotnega slovenskega političnega programa. Leto 1848 torej Slovence ni prineslo zedinjenja. Nenci so nadaljevali politiko razkosanja. Ostale so še nadalje meje raznih kronovin, kakor: Stajerske, Kranjske, Goriške, Koroške. Vsaka teh pokrajin je hodila svojo pot, ker je pač tako bolje kazalo nemškim oblastnikom, ki so hoteli za vsako ceno obdržati vojvoti nad nemanškimi narodi in jim gospodariti.

Pač pa je leto 1848 prineslo osamosvjitve knežkega stanu. Odpravili sta tudi tlaka in desetina. S tem je bila slovenskemu ljudstvu dana hrbtnica in pogum za trde boje v bodočnosti. Tiskovna svoboda je rodila politično časopisje, svoboda združenja pa številne narodne in kulturne organizacije, ki so širile in poglobljale narodno zavest in soložno izobrazbo. Slovenski narod se je v teku enega stoletja kulturno tako razvihal, da stoji daleč pred drugimi večjimi narodi. Slovence je ponosno dvignil glavo. Duh hlapčestva in čut ranivrednosti je izginil. Zahteva po združitvi vseh Slovencev v eno državno telo, je postajala vedno bolj izročila.

Tudi zlon Avstro-ogrsko leta 1918 ni izpolnil njih pričakovanj. Velešile, ki so delile pravico, so se izneverile načelu o samoodločbi naroda. Velik del Slovencev je bil nasilno odtrgan od narodnega občestva in izroččen tujcem, ki so jim vzeli tudi najbolj osnovne narodnostne pravice. Zato pa danes ves slovenski narod, brez ozira na obstoječe meje znova z vso odločnostjo povdarja zahtevo, ki je izražena v besedah: svobodna, suverena slovenska narodna država, ki naj združi vse Slovence. Izhodišče in cilj te države pa naj bo Trst.

Naj stokratnica "omladi narodov" 1.1848 in z njo združene korojske zahteve po zedinjenju Sloveniji, v nas ponovno utrdi močno vero, da bo naš veliki cilj prej ali slej le dosežen, in bomo lahko s ponosom rekli:

Logi vije vse Slovence
pod streho hiše ene!

-n-

D, še je mrak - še davi noč nas grenka,
še sušnji smo ukazanih poti.
Ne dolgo več! Glej, izze gor vzplanteva
še prva zarja novih, lepših dni.

Milan Kuret

Znamajte v ljudi! Kljub vsej propalosti in bo ubi. Človek ni samo žival, on je zmožen velikega, celo največjega; človek je tako velik, da more Bog v vsaki dobiti svoje podobo. Zato pomagajte, da se vse veliko v človeku ne zažudi in uniči.

ZEDINJENA SLOVENIJA

Oj, dolga doba hrepenenja,
stoterih upov in želja,
prebolna često bila kupa je troljenja
pelina in solza...

1848

Vihar, nemir po zemlji vsej
bil takrat je zavel,
in planil preko naših vej,
razpihal prah - in ogenj se je vnel.

V pomladnih dneh, ko breskve cvet
odel je vinske griče,
povsod radosti sled,
žarelo vsem je lice.

Ko bil svobode svit je vžgan,
drameč vse narode sveta,
je narod naš v verige ukovan
zavnil s trpečega srca:

Svoboda tudi nam pritiče,
dovolj nam bodi robstva,
za vse enake so pravice,
naš rod več noče tujega gospodarstva!

od Mure, Save, Drave, bistre Soče,
kjer bratje so doma,
zedinjen narod biti hoče,
povsod, do Gosposvetskega polja!

1949

Sto let je zdaj prešlo....

Minilo je - in nove zarje svit
oznanja... srečno dobo,
ko narod v krvi ves unit
premagal bude zlobo.

SLOVENIJA ZEDINJENA,
ti cilj si hrepenenja,
vse bratska srca združena,
porok so novega življenja!

Okrim.

Tajati led naš še le začne se;
pomlad je drugod že;
v dragi slovenski vkrečen ni domovini vihar. (Fr. Prešeren).

M⁹ in ko bor malu čriez izaro^h,¹

Kmalu zavijeva v škofiče. Spoznava se s Slovencem. Pred mesecem se je vrnil iz zloglasnega hitlerjevskega koncentracijskega taborišča. Z njim vred je bilo nasilno preseljenih na stotine drugih Slovencev, a vrnili se niso vsi. Samo zato, ker so bili Slovenci, ker so ohranili svojo drago besedo, so jih nemškutarji pod Hitlerjevo firmo poslali v taborišča umiranja, v krematorije smrti. Vrnili se je on, vrnili so se nekateri drugi. Toda kaj je našel doma? Tuje ljudi, ki so se vrinili na njegov dom, na dom njegovega očeta, starega očeta, deda, na slovenski dom že od pantiveka. Zato, da bi še enkrat za vedno obmolknila slovensko govorica, da bi to deželo napravili nemško. Toda zmagala je vera, da inajo vsi narodi pravico do svobode. S tresočo roko kaže popisani papir, kjer ima se teta vse ogromno škodo; vse, kar so mu uničili, prodali, pokradli. Da, rekli so mu tam v Celovcu, naj napiše, sešteje in predloži. Toda kdo mu bo vrnil le del tega, kar je izgubil in pretrpel? Pa če tudi bi mu materijalno poplačali do zadnjega groša, kdo bo dal nazaj izubljena leta, kdo bo vrnil zdravje, kdo more zbrisati vse nečloveško troljenje, grozo in lakoto nacističnih KZ. Kdo pa bo vrnil življenje njegovemu bratu, kdo vzbudil se ganega v pečeh krematorije? Za koroške Slovence ni pravice, ni svobode!

Razvnel se je v svojem govoru. D bro ga razumeva in čutiva? To je tisti nsenaki boj našega ljudstva, tisti celostni boj na življenje in smrt. Vse trojjo, vse prenesejo, samo uretiti nočejo! In vztrajajo!

Posloviša sva se, kajti mudilo se nama je naprej, in cilj je še daleč. Vabijo naju Svinčke planine, tja gor sva predvsem namenjena, tam je najin končni cilj. Spustiva se po bregu navzdol in neustavljivo brzava naprej. Trudna postajava, kajti še dolgo sva na potu. Pozno popoldne je in nebo se je nenadoma zastrlo s temnimi oblaki. Tudi midva sva postala redkobesedna. Morda se nama tudi radi tega ne zdi pokrajina tako zelena, sončna in nasmejana kakor prej. Tam kraj ceste puščava za seboj male raztresene vasice in samotne kočice in hiše. Ljudje se odpravljajo s polja. Treba bo pogledati za streho in prenočišče, sva soglasna. Malo neprijetno delo.

Pa kakor bi nekaj na ljudi vleglo, nič kaj prijazni niso in povsod najdejo izgovor, da morava še naprej. Menda imejo do tujcev sedaj posebno nezaupanje. Pred meseci so se umaknili partizani. Ljudje so v negotovosti. Doživeli so po prvi vojni tiste nesrečne plebiscitne dni, sovrastvo in divjanje Nemcev, sedaj pa ne vedo, kaj. Kdo bo zasedel dokončno deželo, ni gotovo, vendar nečisto ineti nobenega opravka z neznanci. Da bi o nemško-germanski,

Sloveneci

tvoja zemlja je zdrava
in pridnim nje lega najpreva:

polje, vinograd,
gora, morje,
ruda, kupčija
tebe rede.

Val. Vodnik.

me ne pripraviš, raje prenočim pod smreko, sem sklenil, ko me opozori prijatelj, da gotovo pri sarih Nemcih in nacistih sprašujem. Za sva blizu Hodiškega jezera. Vidiva jezersko gladino, ki je kakor ogromno zrcelo, oblaki so vse bolj črni in grozijo. Vsak hip se bo vtilo. In ko padajo prve teke kaplje, inva midva streho in prenočišče. Koroška namica, precej zajetna in dobrodušna, nama postreže z mlekom in "mešta" - praženimi koruznimi žganci. Precej je radovedna in jo vse zanima. Sina ima nekje v Rusiji, tako so ji povedali oni od prvih, ki so se vrnili. Še dolgo kra ljava, potem pa greva, saj sva tako še najbolj zadovoljna, v seno. Leč tem se je popolnoma stegnilo, pa tudi deževati je začelo. Zadovoljno zleknjena v mehkem senu poslušava, kako škrablja po strehi dež, kot bi nama šepetal uspavanka. S odaj v hlevu slišiva živino, ki rožlja z verigami, na dvorišču šumi v lahmem vetru lipa. Blagodejno voliva dež na telo in dušo po trudenolnem dnevu. Premišljujemo današnji dan in računava, kako bo jutri in kje bove. Tako-le brez morših skrbi, brezskrbno kot nekđaj potujoči rokodelci ali študentje potujeva in spoznavava to naše predrago zemljo. Enoglasna sva v sodbi: Če hočeš spoznati deželo in ljudstvo v nje ovem vsakdanjem življenju, nikdar v hotele in letovišča. Takole preprosto zadovoljen s slavnatim leiščem, z odprtimi ušesi in očesi, s poštenim namenom in prijaznostjo, se ti ljudje odprejo, zaupajo in povedo svoje težave. Tako je bilo takrat, ko je Levstik hodil iz Litije do Čateša, ali pa dr. Deb vec za svojimi Vzori in boji in nam potem v knjigi zapustil vso lepoto, pestrost in resnično življenje tistih davnih, a lepih časov. Začne se nama zdehati, odmoliva večerno molitev, pa se zakonotava vsak v svoj koc. Zmanjkalu naju je knelu.

Jutro, vse sveže in spočito, bo jutranjem dežju ko oprano. Gladina Hodiškega jezera se blešči v jutranjem soncu kot bi bila zlata. Mleko in "mešta" naju še čakata na mizi. Tudi muc se nama predstavi na večnih podbojih: "Mrjav, kako si kaj spav, mrjav" in ponešikne. Oj ti muc koroški ti, kako naju je spravil v dobro voljo!

Ob slovesu zopet namica nič nočejo; denarja pa sploh ne. Da ni dolga na nobeno stran, dava namici le kofeteka. Ker "te prav" je bil, pa leno je dišal. Posloviva se še onkrat prav lepo, zahvaliva se in še zopet zavijeva za skednjem na svojih konjičkih. To so naši ljudje, takoj več. Zakaj pa nama tako radi postrežejo? Zato, ker vedo, da sva Slovenca. To so ljudje, ki slovensko čutijo. Ob jezera se ustoviva. Tu je lepše - ker ni toliko tistih vil, hotelov in nupudranih čensk, ki ves dan polečavajo, Bogu in ljudem čas in denar kradejo. Pljunč ob takih prizorih in se počeneš naprej. Tako tudi midva.

Dalje prih.

Po žilah nojih le slovenska teče kri,
slovenska pesem, ta me veseli.
Kjer koli sem, kjer koli bom,
Slovenec vedno bom!

NAROD NAŠ UMRETI NOČE

(Nadaljevanje).

Bili so časi, ko je Slovence na hrbtu bil Turek, v lice pa garščak. Nepovirno troljenje in večer strah sta bila delež slovenskega naroda. Slovenec je garal skoraj vedno le za tuje. Ko so obrodile njive, je stal na vratih valpet in zahteval desetino za gospoda; ko so polje klicala žanjcev in travniki koscev, je spet valpet tiral ljudi v grad na tlako. S mopašnost grajskih pogotjev je rastla. Nikdar ni bilo dovolj tlake, nikoli dosti desetine. Tej stiski se je pridružila še nova in hjaša -- Turek.

Nobeno gorje ni ostalo v narodu tako živo, kakor Turki, kuga in grajski jeren. V narodnih pesnih so ovekovečeni ti časi, ko je kopito turških konjov taptalo lepo zemljo slovensko. Pravljice o pesjenih so še danes žive.

Po porazu krščanske vojske pri Nikopolju l. 1396 so Turki prvič pridrli v slovensko deželo do Ptuja, katerega so požgali. Od tega časa dalje, skozi dve-sto let, so bili naši kraji predmet turških vpadov. Nesigurnost je ležala nad deželo. Kmet ni nikdar vedel, ali bo počel kar je bil vsejal. Turki so pridrli kot blisk, požgali vasi, jih oropali, ljudi pa odnali v sužnost. Leta 1408 in 1411 so prišli ropat do Metlike in Črnomlje. Prv večji vpad v naše kraje se je izvršil l. 1415. Oddetek turške vojske je tedaj strahovito pleril okolico Celja, drugi oddetek pa Belo Krajino, Dolensko in Ljubljansko okolico. Po letu 1468. se začne stalni vpad na slovensko ozemlje. Leta 1472 so prišli celo večkrat na Kranjsko in do Pliberka na Koroško. Odpeljali so mnogo ljudi v sužnost. Najsilnejši turški vpad je bil l. 1478, ko so opustožili ozemlje do Mohorja. Narodni običaj "štehvanje" v Ziljski dolini izhaja iz teh časov, ko so Ziljani linčali h kolu privezanega turškega glavarja kot naščevanje za požgane korjanske cerkev. Štehvanski sodec (barjlica) predstavlja najbrč turško glavo s turbanom. Leta 1483. so Turki prihrumeli na Kranjsko, štajersko in Koroško, l. 1491 so prišli do Kranja, dve leti pozneje pa na Špodnje štajersko. Vpadi so se stalno ponavljali, zdaj v krajših, zdaj v daljših presledkih notri do sijajne zmage kristjanov pri Monostru (St. Gothard) l. 1664.

Kdo naj opiše vse troljenje Slovencev v dobi turških vpadov? Poročilo iz leta 1473 pravi o turškem vpadu skozi Koroško dolino na Koroško: "Otroci so brez starišev, revščina ljudstva je ogromna, ubiti ljudje leže po poljih od Trga do Slovenjgradca. Ozračje je nasičeno s sardom požganih hiš in razkrajajočih se trupel..." Gospodarstvo je propadalo, polje so bila neobdelana, revščina je pritiskala, pridružile so se lu ne bolezni. Cele vasi so bile storoj prazne, cerkve požgane. Cvet naroda -- otroci, fantje in dekleta so bili odpeljani v sužnost. To je bila najbridkejše rana. Iz ugrabljenih krščanskih dečkov so Turki vzgajali janičarje, ki so pozneje s fanatično krvoločnostjo pohajali po svoji domovini in krali lastne rojake. Čuditi se moramo, kako je mogoče, da je slovenski narod sploh obstal in da ni izginil s površja zemlje vzorišo tolikoga gorja.

Dalje sledi.

POSLEDNJI

(Nadaljev nje)

obro jutro, Jože! Priden si, priden!" se je prismejal gospodar. Tudi Jože se je smejal. Kar navadil se je gospodarja. In tudi govorice. Kar teče mu... S praga ga ju je poklicala gospodinja k zajtrku.

Po zajtrku je velel gospodar zapreči. "Konji so spočiti! - Zakaj bi peš krevsali k maši?" Kar naprej se mu smeje. "Na, d. se malo postaviš! Niso slabei... mu je ponudil "katlo cigaret.

"Ne kadim!" je odklonil Jože.

"Takšen hrust, pa praviš, da ne kadiš? - Še za s ina bi te vzol. Ni takega postavnega fanta v vasi... Primojduh, da ne", je kof naprej mrrral gospodar. Nato sta pognala...

Gospodar je prižgal debelo cigaro, puhel dim in zadovoljno mrrral. Jože pa je mislil, kako lepo bi bilo zdaj doma.

Koleselj in konje sta spravila v župnišču. - Župnik je bil gospodarjev daljni sorodnik.

Maša je bila hitro končana. Zvonili sploh niso, ker so jim zvo ove pobrali med vojsko. In tudi orgle - se mu je zdelo - so donele nekam hripavo. Kar nič ni ugejalo Jožetu. "Vse lepše je pri nas", si je mislil, ko je stopel v župnišče po koleselj.

Že je voregal, a gospodarja ča ni bilo. Čakal je in mislil na mater, na dom. Iz župnišča je prišlo deklet in steklo proti njemu čez dvorišče. Okrog dvajset let ji je bilo. Rdečega, čednega obraza in črnih las. Njeno velike, sinjave oči so bile vlažne. Videlo se je ji je, da je jokala. Ni se dosti menil za tujko, toda čudno sočutje ga je prevzelo do nje.

Že je odšla nimo, ko je slišal, kako je vzdihnila: "O, mati... Domovina!" Kakor čarobna pesem so zazvenele te besede. ... Mati... Domovina...

"Ali sem prav slišal? - Da, tako je rekla... Sestra! Od kod si! Poča aj! Govori!" je zaklical za njo...

Presenečeno se je obrnila. Ni mu tako odgovorila...

"Saj si Slovenka?"...

"Sem".

"Od kod?"

"Iz Satchovec... Rudičeva Kristina, če vam je znano."

"Znano! In jaz sem Flegarjev Jože, - iz Gradišča... Še pol ure nisva narazen doma..."

"Kdaj ste prišli čez in kje ste zdaj?"

"Lansko leto - po Božiču. Zdaj sem pri Eichholzerju v Radenturnu"...

"Jože, gremo!" je poklical gospodar in se skobacal na voz.

"Zbogom, Kristina!"

"Zbogom, Jože!"

Skoraj ni mogel spustiti njene roke. Ona pa je dolgo zrla za njim, ko je odpeljal...

Ves popoldan je stala pred njim... Njene oči - vroče, kakor dva sereča oglja - so ga sorenljale povsod.

In slišal jo je, kako se je poslavljala: "Zbogom, Jože..."

Še v sanjah jo je videl prihajati. Jokala je in se ni dala potolažiti. Nato jo je slišal, ko je vzdihnila: "O, mati... Domovina..." Potlej pa se je poslavljala: "Zbogom, Jože..."

Drugo jutro - na velikonočni ponedeljek je zopet peljal gospodarja k maši.

"Zopet jo bom videl..."

Kristina... Kristina... Kristina... so tolkla kopita po trdi cesti...

Zopet... Zopet... Zopet... so pela kolesa.

Srce mu je vriskalo in v duši mu je bilo svetlo...

Toda zastoj se je oziral, ko je izpregal. Zemanj jo je iskral z očmi, ko je po maši zopet vpregal...

Ni je bilo...

Kakor črna senca, mu je vstalo v duši vprašanje: "Zakaj se ni nič prikazala?... In ni vedaj odgovora,

Dvojna žalost mu je razjedala srce. Prejčnji boli in skrbi za mater, se mu je pridružil še neutешljivo hrepenenje po njej, ki se mu je prikradla v srce...

(Dalje prih.)

.....
Vsako pogorišče in vsak grob sta živi priči, da naš narod komunizma ne mara.
.....

Ribič LJUDI

Mladi delavci niso niti stroji, niti tovarne živali! Jezus Kristus je hotel biti delavec. Potolkel si je roke pri zabijanju in tesarjenju. Če Bog hoče, da delamo z rokami, tedaj zato, da bi si z lastnimi rokami zaslužili njegov blagoslov... Ročno delo je prava molitev, delavna miza oltar... Tako delavec kot bogataš ne smeta imeti dveh namenov: tukaj se pehati, tam moliti. Je samo en namen: z vsem početjem in delom proslavljati božjo veličino, zlasti z ročnim delom...

Delo naj bi bilo za človeka sredstvo, da si pridobi potrebnih dobrin. Toda kaj vidimo po naših delavnicah, tovarnah in povsod? Bedo in trpljenje, usihanje in pogubo duš. In to ravno pri delu, ki bi naj vse posvečevalo... Od šole naprej deluje vse v ta namen, da bi človeka degradiralo (ponižalo): tovarna, stanovanje, zabavišče, čtivo, predstave, vse, celo bolnice. Današnji delavec je izročen malikom: državi, družbi, industriji, napredku, kapitalizmu, boljševizmu, fašizmu... Toda blagor ene delavčeve duše je več vreden, kot vsi stroji, vse banke in borze, več kot vse armade in civilizacije. Vse to naj bi človeku služilo. To je krščanski program.

.....
Ideja naša ne bo umrla, in naša borba se bo nadaljevala!
.....

Treba je ljudi na njihovo dostojanstvo sporniti. Kot odgovorni, noudarjivi ljudje, so bili ustvarjeni, ki bi naj sami sebe dvigali. Naloga krščanske delavske mladine je - naloga JOC, kot je rekel - da začne to osvajanje. Toda kako? S tem, da se za vse te uboge briga in se jim čisto posveti. Tlačeni so se srijaznili s tem, da se smatrajo sami sebe za živali in stroje. Oni morajo veličino svojega namena zopet spoznati. Ljubezen, vdanost in žrtev nas mladih delavcev bi morale biti tako velika, da bi ti ljudje niti ne mogli prenehati strmeti. Notranje bi morali biti ginjeni in si končno priznati: vreden sem tega, kajti ti otroci človeštva so pripravljani žrtvovati zame svoje zadnje.

To je poslanstvo JOC, krščanskega mladega delavstva. To poslanstvo da mladeničem, ki pristopijo k njej. Vam vsem, če hočete, JOC hoče delavno ljudstvo zopet osvojiti in mu resnično pomagati, ko mu da gotovost: nekdo se krepko in z vsem srcem zavzema za ljudstvo. Kratko: JOC vam hoče dati priložnost na cestah, v naših tovarnah in v naših mestih dvajsetega stoletja na novo uresničiti Kristusovo delo. (JOC, izg. KOK je organizacija belgijske katoliške mladine. Op. ur.)

Van der Mersch.- HZ.

N a r o d i n v e r a

Slovenski narod se ni nikdar sramoval javni priznati, da je katoliški narod in da hoče tak ostati. Po svoji vzgoji in izobrazbi spada v zahodnoevropski krščanski svet, zato je slovenski narod nasip, ob katerega so butali navli azijskega tatarstva, turštva in v zadnjem času poganskega komunizma, proti kateremu se je vedno z vso svojo skrivnostno silo upiral, se branil ter ohranjal svojo samobitnost in vero.

Komunizem, ki v teh ča ih na zunaj slavi nad našim narodom zmago, priborjeno s tisoči in tisoči zločinov, umorov, požigov, je v resnici dočivil največji poraz. Ni ga danes Slovenca, ki ne bi odklanjal komunizma. In kakor nekoč, tako se tudi danes slovenski narod ponovno zateka v svoje cerkve, kjer ne išče le tolažbe za svoje nepopisno trpljenje, temveč tudi moči za svoj nemi odpor, ki ga ne morejo streti ne ječe, ne taborišča in prisilno delo, ne zaplembe in smrtne kazni. Niti enega poštenega Slovenca ni, ki bi ne veroval v propad komunizma in zmago krščanstva nad njim. Krvavi davek, ki ga je dajal in ga še daje za zmago Kristusove resnice, mu je seme svobode. Tudi v strahovitem trpljenju, v katerem je narod naroval svoje najboljše, gleda božjo voljo, zato prihranjuje svoje prošnje za versko in narodno svobodo prošnjam svojih številnih mučencev.

//////000000//////
Mi smo rej vezani k mučeništvu, kakor pa, da bi popustili od borbe.

//////
Tiskano kot rokopis. - Prihodnja številka izide ob Veliki noči. - Posamezna številka velja sil. 2.75.

Bog je vstal....

Kakor nekoč. - Razmajali so se zvenovi, zagrmeli so možnarji, zašumela se krila, zasvetile so se rute, zažvenketale so težke srebrne verižice na teležnikih... Vse, kakor nekoč....

Bog je vstal...

Toda otožno plava bronasta pesem preko slovenskih gora in se trepetaje izgublja v sleher - no gmajno... Zamoklo, kakor stokanje tisočerih pogimevajo možnarji... Melče prihajajo žene, dekleta, možje in fantje - k vstajenju.

In vendar:

Bog je vstal...

Vse je take čudno - nič kaj primerno za ta veliki praznik ... Toda jaz se ne čudim ... Razumem!

B o g j e v s t a l

VNOVE ZARJE

VELIKA NOČ 1948

Slovenski narod pa še praznuje svoj Veliki petek...
 Toda obupal še ni. Kljub vsej otožnosti opaziš na njihovih
 molčečih obrazih vero v vstajenje...

In tudi jaz verujem:

"Bog je vstal in tudi slovenski narod bo vstal"...

Verujem Verujem.... Verujem.....

L. n.

Velikonočne misli

N aše velikonočno Jagnje, Kristus je darovano...
 "Ali ni bilo potrebno, da je Kristus to pretrpel in
 šel v svojo slavo"? govori vstali Zveličar žalost-
 nima učencema, ko gresta v Emavs. - Ali mar ni potrebno, da
 trpimo tudi mi? - Veliki teden nam vzbuja vprašanje o trp-
 ljenju - velikonočni praznik Vstajenja pa nam daje odgovor.
 Kakor ni brez velikega petka velikonočne nedelje, velikonoč-
 ne Aleluje, kresov, procesije in velikonočnega "žegna", tako
 tudi ni zmage brez boja in žrtev, brez križa. Gospod je vstal
 kot zmagovalec. Z Njim združeni v živi veri, trdnem zaupanju
 in goreči ljubezni, bomo premagali vse težave begunskega ve-
 likega petka tudi mi. Tudi za nas begunce, za vse potrte in
 žalostne, pride nekoč, ko bo božja volja, in bomo mi, in z nami
 ves narod dovolj očiščeni v kopeli trpljenja, dan, ko bomo ve-
 selega srca, prosti strahu in negotovosti, peli v prenovljeni
 in svobodni domovini: Gospod je vstal! Aleluja!

x x x

"Mi pa smo upali, da je On tisti, ki bo rešil Izraela.
 Vrhu tega pa je danes že tretji dan, odkar se je vse to zgo-
 dilo", govorita zbegana in na moč malodušna učenca, ko gresta
 v Emavs... - Ko so sovražniki večne Resnice - Kristusa menili,
 da so na višku svoje moči, ko so bili najbolj gotovi svoje zma-
 ge, so doživeli svoj največji poraz. On, ki so ga izdali in na
 križ pribili, je vstal. Vstal je z lastno močjo iz zapečatene-
 ga groba, kljub stražnikom, ki so plaho zbežali...

Resnica ne umrje. Lahko je preganjana, lahko zatrta,
 toda to je le videz. Boga ni mogoče uničiti, prav tako tudi ne
 resnice, hčerke božje. Resnica je samo ena, kakor je Bog eden. -
 Resnica ne trpi poleg sebe laži ali zmote, ne prenese slepo-
 šenja, zdvajanja, resnica zahteva točnih računov, jasnih odgovo-
 rov. Resnica zahteva, da se vsakdo odloči: ali za, ali proti.
 Sredine ne pozna, nevtralnosti ne trpi. Resnica, če tudi je kri-
 žana in z nogami v tla poteptana, vedno zmaga. Ona je neumr-

ljiva, nezmagljiva. To potrjuje vsa zgodovina.

Verujmo Resnici in veseli bodimo, da smemo biti v
srečni Resnice. Naj se tudi iz naših razboljenih src oglasi
vesela velikonočna pesem: Kristus je vstal! Kristus živi!
Alcluja! Alcluja!

x x x

"Mir vam bodi", je Kristusov velikonočni pozdrav, ko
po svojem vstajenju prikaže apostolom. "Jaz sem, ne bojte se,
poglojte roke in stran..." In znopet pravi: "Mir vam bodi!"...

Za praznik rojstva nove angelski zbori: "In mir lju-
dom..." Po vstajenju Zvoličar dvakrat zapored vošči: "Mir vam
bodi!"...

Mir Gospodov - to je mir, po katerem vsi narodi hro-
peni, pa ga vsa protkana diplomacija ne more dati in ne zajam-
čiti... Svet je ves v nemiru, ker ne mara Gospoda, ne Njegovo
milosti, ne Njegovega evangolija. Zato je razdvojen, poln sovraš-
tva in razprtij. Ni bratstva obrok božjih. Človek je človeku
- volk...

Pojdimo vendar k Gospodu! Padimo ponižno k nogam
vstalega Zvoličarja. Molimo ga v živi veri, neomajnem zaupan-
ju in resnični ljubezni. Recimo mu: Ti si naš nesmrtni Kralj,
naš Učitelj, naš zmagoviti Vojskovođa. S Teboj, za Tebo gromo
v novo bojo za pronovitev sveta. Jagnje božje! Daj nam svoj
mir!

Polni Zvoličarjevo ljubezni, ki ga je gnala na križ,
bodimo apostoli Njegovega miru. Mir Kristusov v kraljestvu
Kristusovem, bodi naše dnevno geslo!

Verujmo in upajmo! Nekoč bo napočila ura, ko bo ves
svet, vsi ljudje, ki so blage velje, pa tudi naša trpčča, iz tiso-
čerih ran krvavoča domovina deložni voščila velikonočno nodel-
je: "Mir vam bodi!"

Ne malodušni, marveč polni žive vero v vstalega Zvo-
ličarja prepovajmo: Alcluja! Alcluja! Alcluja!

M.ič.

.....
Za vero, za prostost domu, živite, mrite brez strahu.- Gregor-
čič.-

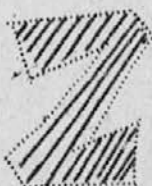
.....

VELIKONOČNA POSIANICA

ratja! Postrgajte stari kvas, da boste novo testo,
ker ste oprosni; zakaj naše velikonočno Jagnje, Kris-
tus, je darovano. Zato obhajajmo praznik ne s
starim kvasom hudobije in malopridnosti, ampak z oprosniki
čistosti in resnice (1 Kor. 5, 7, 8).

Ob stoletnici „Zedinjenje Slovenije“

muko in velikimi zamudami se je izpod pritiska časa in socialnih okoliščin k svobodi in narodni zavesti probujal slovenski narod.

Po izgubi svojih domačih knezov in vojvod, po izgubi svoje svobode v lastnih državah - karantanski vojvodini in paonški kneževini, je bil skoro tisoč let narod hlapcev in dokol, brezpraven pod tujčovo knuto. V okviru svojih družinskih svetinj, je vse to črno dobo čuval ter si ohranil svoj jezik, svoje običaje, skratka svojo posebnost, ki ga je ločila od drugače "žebrajočih" sosednjih narodov. V letu 1555 je s prve tiskano slovensko knjigo, tuji slovenska beseda dobila svoje priznanje ter je nato v naglem vzponu preko Prešerna in Cankarja do slovenske univerze in Akademije kot onakopravna uvrstila slovensko ime v družbo kulturnih narodov. Z ustanovitvijo slovenske Akademije znanosti, smo Slovenci dobili vse kulturne ustanove, ki jih imajo drugi narodi ter je s tem bil slovenski kulturni preporod zaključen.

V revolucionarnem letu 1848 pa je "pomlad narodov" pritegnila Slovence tudi na narodno-političnem področju. Tega leta je bil zrušen stari fevdalni družabni sistem ter je prišla do izraza tista družbena plast, ki se je priznavala k slovenstvu; to je kmetje, duhovščina in narodno zavedna inteligenca. S tem je bil izpolnjen pogoj, da smo se Slovenci prvič mogli odločilneje pojaviti na politični pozornici ter s prvim slovenskim političnim programom postaviti temelj, na katerem

MOJ SLOVENSKI NAROD

Koliko si trpel, moj Bog, kdo toliko! Točili se ti ognja in strupa, ti pa si pil kakor žlahtno vino in še smehljal si se, ko ti je gorel drob. Gore se odpirajo in rušijo grmeč, morja se razlivajo čez bregove, svetovi se podirajo... in ti ubogo zrno v pesku, ti se smehljaš! Kako le moreš, kako ti srce da... Kaj te ni prav nič izučilo tisočletno hlapčevanje sebi in vsem!

IVAN CANKAR.

se naj v bodočnosti zgradi slovenska narodno-politična stavba. Iz zgolj občestvene slovenske zavesti, se je komaj sluteno začela oblikovati slovenska narodna zavest v polnem, tudi političnem pomenu te besede.

Ta slovenski program je bil najlepše izražen v izjavi Dunajske Slovenije: "DA POLITIŠKO RAZKROJENI NAROD SLOVENSTVA NA KRANJSKEM, ŠTAJERSKEM, PRIMORSKEM IN KOROŠKEM, KAKOR EDEN NAROD SE TUDI V ENO KRALJEVSTVO Z IMENOM SLOVENIJA SKLENE IN DA IMA ZASE SVOJ ZBOR". - Sedež državnega zbora naj bi bila Ljubljana, parlamentarni jezik pa slovenščina. S tem je

bila prvič formulirana tista misel, ki je preživela stoletja kot slovenska občestvena zavest. Bil pa je to za tiste čase maksimalni program in naravnost revolucionarni program. In vseh zašnjih 70 let Avstrije je bilo izpolnjenih z borbo za njegovo uresničenje.

Dne 29. oktobra 1918 je program Zedinjene Slovenije z združitvijo Kranjske, Štajerske in dela Koroške, doživljal svojo prvo delno zmago. Ustvarjena je bila baza za dokončno uresničenje narodnega cilja.

Čredi te vojne, ko je naša domovina ječala pod trojno sovražno zasedbo, katere namen je bil uničenje slovenskega naroda kot politične stvarnosti, pa je program Zedinjene Slovenije doživel svojo dopolnitev v SLOVENSKI IZJAVI z dne 13. junija 1943. Nad 400 slovenskih ljudskih predstavnikov in izobražencev je kljub okupatorjevemu in komunističnemu terorju podpisalo novo slovensko deklaracijo, ki je zahtevi po osvoboditvi in združitvi vseh slovenskih dežel, pridružila še zahtevo po priznanju naše popolne narodne suverenosti: "Obnovitev suverene slovenske države... v zaokroženem neposrednem gospodarsko-prometnem zaledju tržaške luke..."

Pristaši Slovenske izjave so na Jožefovo 1946 ustanovili Akcijski odbor za Zedinjeno in Suvereno slovensko državo, ki hoče biti glasnik slovenske državne ideje v svobodnem mednarodnem svetu, a Slovenski ljudski blok, ki je bil ustanovljen 21. junija 1944 iz predstavnikov krščansko-demokratskih političnih skupin v Ljubljani, si je kot slovensko ljudsko gibanje nadel nalogo priboriti slovenski državni ideji zmago med Slovenci.

Kakor vsak drugi evropski narod, tako terjata tudi slovenski narod zase pravico, da dokončno zaživi svobodno narodno življenje na vsem svojem narodnostnem ozemlju v okviru lastne državne organizacije, ki bo imela toliko mero neodvisnosti, kolikor je potrebna, da se more narod nemoteno razvijati v skladu s svojimi narodnostnimi posebnostmi, po lastnem spoznanju svojih potreb in lastno voljo po napredku.

S tem, da so bile v celoti postavljene naše narodno-politične težnje, je s tem končan proces slovenskega narodnega prebujenja. Ko se danes, ob stoletnici prvega slovenskega političnega programa, slovenski narod uvršča v družino prebujenih narodov, se s hvaležnostjo spominjamo vseh tistih, ki so pisali slovenski program leta 1848 ter si želimo njihove vere v slovenstvo in njihovega prepričanja v pravilnost poti.

Toda, da se bomo mogli dostojno uvrstiti v vrsto svobodnih in suverenih narodov, pa se bomo morali še bolj povezati v duhovno enoto in ugotoviti hierarhijo nacionalnih vrednot, se iznebiti občutka majhnosti, se okleniti spoznanja, da obstoji nacionalizem predvsem v ljubezni do tistih, s katerimi nas veže kri v eno narodno telo, naučimo se več narodne strpnosti in vzajemnosti, zato pa nazaj k Slomšku in Prešernu, verujmo v zmago pravice nad silo, zato Kristus in ne Cezar!

Skozi burjo in viharje slutimo prihajajočo slovensko pomlad. V krvi, solzah in molitvah stotisočih Slovencev se po-

raja nova Slovenija, Zedinjena in Suverena, kakor je malo pred svojo smrtjo napovedal dr. A. Korošec: "Pot slovenskega naroda se šele začinja; ne v zaton, temveč v življenje, z vero v Boga in samega sebe".

Zato pa pripravljajmo vesel god - Slovenije oživitvene" (A.M. Slomšek).

dr. L. Leskovar.

ROJAKOM
za Velikonoč

Prejmite pozdrave iskrene,
rojaki, mi širom sveta razkropljeni,
pregnani iz grude ljubljene,
ki v bol ste pekočo vtopljeni...

Trpite, ste s križi obdani
in z vami ves narod trpi...
Ne bojte se! Kristus je z Vami,
on vstal je, in zopet živi!

Trpljenje nobeno ni večno,
nevihta nebo le zjasni,
po križu dospemo v deželo presrečno,
to Kristus nas vstali uči.

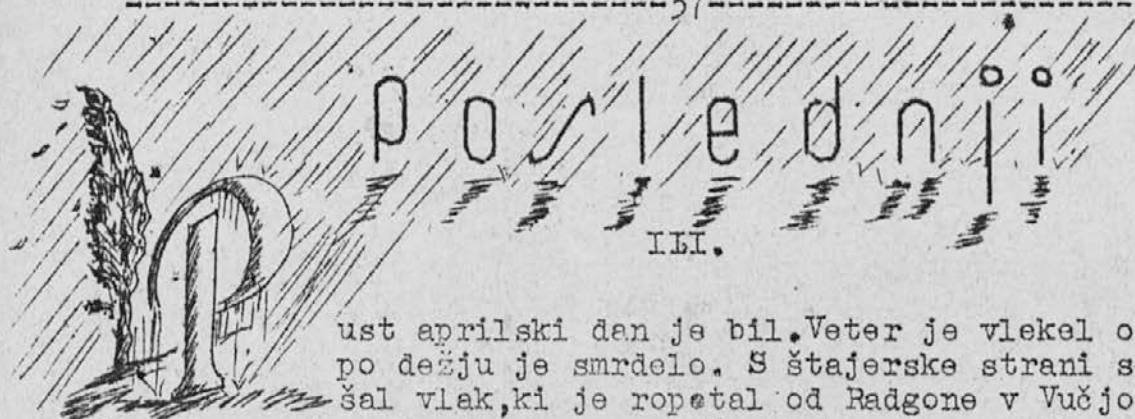
Kalvarija strašna končana
nam bode gotovo nekoč,
in takrat, Slovencev družina izbrana
veselo slavila bo Veliko noč.

Zveličar je vstal, le pojte veselo,
v barakah se Vaših naj pesem glasi,
in v upanju trdnem pojdite na delo,
saj Večni Zmagalec med Vami živi!

Okrim.

.....
Moj dom je lep, moj rod krepak, za robstvo ni rojen junak,
pač lepših, slavnejših usod, je vreden rod, ki biva tod. (S. Greg.)

ust aprilski dan je bil. Veter je vlekel od Mure in po dežju je smrdelo. S štajerske strani se je slišal vlak, ki je ropetal od Radgone v Vučjo vas. Od Kapele se je oglasil zvon razločno, kakor bi zvonilo takoj na drugi strani Mure, kje v Murščaku... Megla je pritiskala k tlom in začelo je škropiti. Najprej na drobno - samo pršelo je - nato pa vedno bolj curkoma. Nazadnje je začelo deževati v debelih štrenah. Curkoma je lilo iz sivih oblakov, ki so viseli nizko, kakor bi bili pripeti za vrhove jagnedov.

Flegarjeva mati je bila na vrtu. Pripravljala je grde. Ravnokar je mislila končati, ko se je vlilo. Takoj se je napotila pod streho, pa preden je prikrevsala do hiše, je bila vsa premočena.

Mraz jo je tresel, ko je vstopila v hišo. Posilil jo je kašelj...

"Lipovca si bom skuhalala!" se je namenila, ko se je preoblačila. Polmrak je bil v sobi in zdelo se ji je, kakor bi s svinčeno težo pritiskal vzduh izpod stropa...

"Zaj ne bo huđega... Samo majhen prehlad... Bom pa še opravila pri živini", se je odločila, ko se je preoblekla... V glavi ji je zbijalo in v prsni ji je vrelo, ko se je napotila v hlev.

In zopet jo je posilil kašelj...

"Nazadnje me bo pa res položilo v posteljo... In ravno zdaj, ko je tohiko dela..." je mrmrala, ko je odpirala večna vrata...

"Kaj pa je to?"

Prestrašena je vstopila. Na tleh je ležalo pismo in se ostro odražalo od črnih in shojenih tal... S tresočo roko ga je pobrala. Obračala ga je v rokah in si ga ni upala odpreti...

"Kdo mi piše? ... Jožetova pisava? - Da, njegova bo..."

Stopila je nazaj v sobo in prižgala luč, ker se je že začelo mračiti.

Počasi je prestrigla ovoj in začela brati...

... Draga mati!...

Naprej ni mogla. Njeno rahločutno srce ni preneslo več... Njen zadnji - najmlajši ji piše... "Bo morda on izjema? - Nobeden njegovih bratov se ni več oglasil, ko je odšel od doma... On pa se je... Morda se bo pa še kdaj vrnil?..."

Toda takoj ji je vstalo v duši nekaj groznega in ji ubilo vsako lepo misel, takoj, ko se ji je bila spočela...

In zdelo se ji je, da ji nekdo roga in ji kliče: "Ne bo ga! - Ne bo se več vrnil... Ne boš ga več videla!..."

In ni mogla več odgnati te strašne misli... Kakor

smrtna senca ji je ležalo na duši.

"Nebeški Oče! Prizanesi mu Vsaj njemu - najmlajšemu..."

Olajšano se je čutila in brala je naprej - do konca.

... Vas lepo pozdravlja Vaš Jože... Je zaključil.

"Kot piše, mu ne gre preslabe", je odložila list.

"Samo, da bi se še kdaj vrnil". In zopet se ji je zdelo, da ji je od nekod zaklicalo: "Ne bo gal - Ne bo se vrnil...!"

Komaj je še opravila pri živini. Tako jo je kuhalo. Glava ji je postala težka, kakor čeber in v prsih je čutila ostro zbadanje Komaj, da se je še zavlekla v posteljo...

Niti večerjala ni tisti večer.

Dolgo ni mogla zaspati. Potila se je in kašeljo jo je mučil vse do jutra. Ko je odzvenilo jutranjico, so ji malo preletele oči. Težke sanje so jo mučile. Na mizi so ležali trije črnoobrobljeni listi. - Nato je videla prihajati pismonoša. Sama črnoobrobljena pisma je imel. In tudi zanjo enega.

"Ne, saj ni mogoče! - Saj ne more biti!, se je branila.

Toda razločno je videla na enem napisano svoje ime.

Z velikimi črnimi črkami...

In ko je pismonoša izginil, je zopet zagledala Jožeta. Ležal je na tleh, ves spačen in krvav. In sveča je gorela ob njegovi glavi...

Nato sta še prišla Tone in Lojze.. Oba mrtvaško bleda...

Zunaj je sijalo senca in pod oknom so čivkali vrabci, ko se je prebudila. Še bolj utrujena se je čutila, kot je legla.

Mukoma se je izvlekla iz postelje. Pristavila je mleka za zajtrk, bolj iz navade kot iz potrebe. Čutila je, da ga ne bo pokusila. Potem je odšla v hlev, opraviti živino...

"Za mašo bom dala zanj", se je odločila, ko jo ponaredila okrog hiše.

Potlej se je napotila v župnišče na Tišino. Gospod so pravkar prihajali iz zakristije.

"Hvaljen bodi Jezus Kristus!"...

"Na veke...!"

Prijazni so bili gospod in potolažena se je vračala domov Flegarjeva mati tisti dan... Kar zdelovalo jo je in večkrat je morala počivati.

"Bo že prešlo..." se je tolažila.

Hotela je še končati na vrtu, kar ji je prejšnji dan ostalo. - Pa se je koj, ko je prvič zasadila lopato v mehko prst, sesedla. Pred očmi se ji je zameglilo.

x x x

Opoldne je morala Maričeva Gizela opraviti pri živini. Popoldne so poklicali gospoda in zdravnika....

(Dalje prihodnjič)

~~~~~  
Krepost ni dar, katerega lahko zaigramo, ampak posest, katero moramo braniti. -

# Obrambeni zid krščanstva

(Nadaljevanja člarka: Narod naš umreti hoče)



Cerkvica vrh gore, cerkvica bela,  
vsak dan pozdravlja te duša vesela..

Okrog teh cerkvic je bilo in je še marsikje danes obzidje. V stiskah, ko so po slovenski zemlji goreli krvaveredeči zublji, oznanjujoč mest: Turki se v deželi; so naši predniki zatokali predvsem k Bogu in Materi božji. Drugod zanje ni bilo razumevanja in ne tolažbe. Graščaki in grofje se so zaprli v dobro utrjene gradove, moščani pa za močne obzidje, ubegi kmetj pa je ostal sam. Kam se naj zatoče? V okrilje svojih cerkvic, katere je obdal z močnim obzidjem. Za temi zidovi so se zbrali krepki možje in fantje ter se branili. S kamenjem, s kosami in tolkači oboreženi, so odbijali nevernike. Žene, otroci in starčki pa so v cerkvi glasno klicali Boga in Marije na pomoč. Večkrat pa se tudi hrabre slovenske žene poseglo v boj. Kuhale so smole in vrelo vodo, katero so polivale po turških beticah. Marsikateri Alahov privrženec je ostal za vedno pod obzidjem. Mnogokrat so morali Turki sramotno o diti, ker jim ni uspelo zlomiti junaškega odpora "džavrov".

Eba turških vpadev je sijajna doba slovenske zgodovine. Srbija, Bosna in Hercegovina se že ječale pod turškim jarmom; Slovenci pa so stali na straži in se branili. Žalostno je bilo dejstvo, da ni bilo nikdar dovolj edinosti med krščanskimi vladarji, ki so se grizli in vojskovali med soboj, med tem, ko so osmani rušili temelje krščanske Evrope. Dožalni stanovi so se prepirali med soboj o davkih in o tem, kako zavarevati mojo - narod pa je krvavel. V samopomoči je bila rešitev. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Slovenci so skupno s Hrvati stali v prvih bojnih vrstah ter krvavoli, dočim so se lahko Nemci, Italijani, Čohi, Francozi itd. svobodno gospodarsko in kulturno razvijali. "Antomurale cristianitatis" - obrambni zid krščanstva jih je nazval sam svoti oče. Ob taboriščih, okrog Marijinih cerkva, so je razbil turški val. V narodnih legendah še danos živi marsikateri zgodovinski spomonik iz teh težkih časov. Marija - kraljica Slovencev je bila njihova zaščitnica. Narodna pesem poje o Mariji kot "zvesti tevaršiji" v bojih proti Turkom. Kjer koli so krščanske čete trčile ob sovražnika, povsed se zraven Slovenci kot najhrabrojši iz med hrabrih. Bijejo se pri Nikopolju, bijejo se pri Beogradu pod ponižnim monihom, svetim Janezom Kapistranom. Dožalni se zmago pri Sisku, na dan sv. Ahacija 1.1593. Krvavijo pri Dunaju leta 1529 in pomagajo pečiti turške roparje pri njihovem porazu pri Monoštru 1.1664.- Iz hvalečnosti do Marije in v zahvalo za zmago nad Turki pri Dunaju, je bil postavljen v Ljubljani, na št. Jakobskom trgu spominski stebor in na njem kip Marijin z napisom: "Kranjska dožela, ki je dala postaviti to podobo, so je zaprisogla, da hoče vodno braniti čast Matero božjo, brez madeža spečeto".-

Turki že zdavnaj niso več strah Evrope in slovenskih dežel, slovenski narod je ostal nopremagan s pomočjo Marije. Marija je premagala polmesec. Spolnilo se je, kar je pisano v sv. pismu: "...in polmesec je pod nogami Velike žene" (Raz.12,1).

Bogdan: **VELIKA NOČ**



Obrišite solze iz oči,  
vaš kralj vse zemlje in nobe,  
v svojo slavo vstal je ros.  
Alolujaj!

Zbudite se, vi spočoga srca,  
lepo molite Jezusa,  
ki smrt za vas je potrpel.  
Alolujaj!

Ponižno počastimo Ga,  
pobožno poprosimo Ga,  
da polje v slavo nas noba.  
Alolujaj!



**Tudi stoletnica**

Komunisti slavijo letos stoletnico Marxovega manifesta: "Proletarci vseh dežel, združite se"! V tem manifestu "odkrita izjavljajo, da se njihovi cilji morejo doseči le po nasilnem prevratu vsega sedanjega družabnega reda" - s komunistično revolucijo. - Karl Marx, ustanovitelj marksizma, katerega najbrutalnejši izraz je boljševizem, je oznanjal popolni materializem in ateizem (brezboštvo). Trdil je, da je vse dogajanje na svetu le izraz delovanja tvarnih in gospodarskih sil. Duhovnost ni nič samostojnega, zares netvarnega, temveč le neki odsev delovanja tvarnih in gospodarskih sil v človeških glavah. Tudi ni Boga, ne duše, ne posmrtnosti, ne odgovornosti pred Bogom. "Vera je opij (mamilo) za ljudstvo".

Komunizem baš za stoletnico svojega revolucionarnega manifesta drzne in vedno bolj grozeče dviga svojo glavo. Z silo hoče zavladati vsem narodom in državam. Kamor si vsi dra, pade železna zavosa, da nihče ne izve o trinoštvu in sužonjstvu, ki vlada pod rdečimi "osvoboditelji".- Delovanje komunistov je katoličanom v vseh deželah rosen opomin k čujočnosti in dolevnosti. Ura obračuna med krščanstvom in brezboštvom bijel



td.

INKO BOR

# Mimo čriez izaro

**N**očna nevihta je izprala ceste. Na klanecih pa so ve-  
de izkopalce ceste in v dolino nanosile peska in ka-  
menja. Zato hodiva peš v klanec in v navzdol. Suh-  
ljet možiček, ki je za cestarja naju pozdravi z "iober den" in  
se smehlja. Še malo ustaviva in pokramljava. Greoč naprej pa  
premišljava. Tole je usoda naših ljudi: so cestarji, hlapci, de-  
lavci, oglarji, kmetje. Tu jih še nihče ne preganja. Ampak, nima-  
mo pa zavednih slovenskih učiteljev, profesorjev in zdravnikov;  
razen nekaj zavednih narodnih duhovnikov nimamo slovenske ko-  
roške inteligence.

Mimo Hođiš zadrževa po klanecu in se ne ustaviva  
do Vetrinja.

Folje pri Vetrinju! Kakšni občutki me navdajajo,  
če pomislim na tiste desetisoče žrtv, tako strahotno pobitih  
in neusmiljeno poklanih. Žrtve kupčije, najgnusnejšega izdaj-  
stva in...

Danes je to polje lepo zorano, posejano, travniki  
vsi zeleni in ne najdeš sledu, da se je tu odigravala nekoč ža-  
loigra slovenskega naroda. Na tem kraju se tisoči naših dobrih  
in poštenih zadnjokrat gledali svobodno sonce in modro gladino  
neba nad seboj. Radi bi živeli, radi šli v lepšo bodočnost, ra-  
di šli tudi v najbolj zapuščen konec sveta, v najbolj oddaljen  
kraj - v puščavo, led, sneg, samo da bi smeli živeti in nekoč  
svojemu narodu pomagati. Nikdar pa ne bi šli prostovoljno v  
suženjstvo, nikdar lizati peto krvavim gospodarjem.

Zavijova na glavno cesto in že sva v predmestju  
in nato v mostu samem. Od bomb procej razdejana, hišo podrte in  
raztrgano cesto, polno ropota in prahu. Ni kaj, da bi bilo vred-  
no in bi Slovenci zanimalo. Iz slovenskega OVILOVEC (cviliti)  
je postal nemški Klagenfurt. V pretoklem stoletju je bil tu  
sedež slovenskega slovstvenega gibanja. Pred sto leti, v času  
"pomladi narodov" so bili tu prvi slovonski glesniki ZEDINJE-  
NE SLOVENIJE, slovonski Korošci: MATIJA MAJAR ZILJSKI, AN-  
DREJ EINSPILER, ANTON JANEŽIČ in drugi. V dobi narodnega probu-  
jenja je izhajal tu Janežičev SLOVENSKI GLASNIK in OVIETJE  
(1558 -68) in nam vzgojil naše leposlovce, naše književno slo-  
venščino in naše leposlovje.

V Celovcu je bila ustanovljena 1.1852 vsakomu  
Slovencu znana MOHORJEVA DRUŽBA. Samo do konca prve svet. voj-  
ne je izdala nad pol milijona knjig. Glasilo koroških Slovencev  
"MIR", ki ga je izdajal Einspiller in je izhajal nad 37 let, je  
vršil važno vlogo v borbi za narodno pravice koroških Sloven-  
cev.

Danes le redko slišiš slovonsko govorico, tudi  
ni pravoga slovonskega kulturnega življenja radi domačih po-  
litičnih razmer. Deželni muzej, v katerem so nahaja zgodovinski  
knežji kamen, je bil zaprt, da bi pa še kaj dalje kočijažila po

neurojenm mostu, se nama ni zdalo.

Bi stopila na pokopališče; tam bi morda našla vsaj grob katerega tistih velikih Slovencev, ki so v protoklosti tu trpeli in so za svoj zapuščeni narod borili. Pa kdo nam bo pokazal kje leže pokopani naši dedje in očetje? Sem pozen vnuk, ki pa ne najde niti groba svojega deda.

Iz mesta se potegnova proti Zihpolu, kjer prenočiva pri znancu.

(Dalje sledi).

## VELIKONOČNO PISMO DOMOV

KARL MAUSER

Kdo nosil letos bo bandora naša,  
kdo pritrkaval bo na sveti dan,  
kdo nosil letos nobes bo in svoče,  
ko tukaj smo: Franc, Joža in Boštjan?

Ko boste šli od cerkve skozi vas,  
preštejte vrste, nas ne bo med vami,  
tako smo določ kot v globoki jami  
in zemlja tod ima ves drug obraz.

A vendar bomo prišli vsi trije,  
pregledati polje in šli v gozdove,  
poljubili bandera in zvonove,  
šli v gmajno, laze in na vso ceste  
in vsakega objeli oboroč  
kot brata, sestro za Veliko noč.

~~~~~

NOVAK: & #

NJEGOVE

Bil je majhen, droben ciganeček. Kakor sploh vsi cigani raztrgan in umazan. Oči veliko, sanjave, nemirno v d-
javo strmeče. Ličnici narahlo izstopajoči, nos orlovsko ukrivljen. Kadar so je smejal - kar som ga samo enkrat opazil - so se mu zasvetili drobni, beli zobje. Njegovi črno svetlikajoči kodravi lasje, so mu uporno silili proke čela v oči...

Bilo je spomladi enkrat, ko sva se prvič srečala. Ni bil sam, ampak je prišel s staro sključeno ciganko. Težko je hodila in večkrat jo je moral čakati, ko sta šla od hiše do hiše. Star-

ka je nosila veliko nerodno culo, v katero je spravljalala mloda-
re, on pa je stiskal pod pazduho gosli. V drugi roki je držal
lok, ki mu je služil za palico.

Plašno je gledal po sobi, ko sta vstopila. Nato je na-
stavil gosli, zabrenkal in lok mu je zdrsel po strunah. Trepetajo-
ča, boječe otožna pesem je zadrhtela v strunah in se izgubljalala
kakor daljni prizvok skozi odprto okno na vrt. V čudnom blesku
so nu zagorele oči, ustnice so se zganile in iz grla mu je pri-
vrela pesem o materini ljubezni. - Prav tako otožna in trepeta-
joča se je družila z zvoki strun, se prelivala, kakor solze iz
materinoga očesa, nato zopet zatrepetalala, kakor božajoča materi-
na roka...

Ko je prenehal, se je zopet ozrl plašno po sobi. Njo-
gove oči so nemirno begale, kakor bi nekaj iskalo. Ciganka je
spravljalala v culo, kar ji je dala mati in si otirala solzo.
Njen pogled je bil otožen, trepalnico vlažne in še bolj sključo-
na se mi je zdela. Nato sta se poslovila. Stopil sem skozi vo-
žo za njima.

"Lepo si igral", sem nagovoril cigančka.

Plašno me je pogledal in mi ni odgovoril.

"Pa še kaj priidi", sem ga povabil. Tudi tokrat ni od-
govoril. Samo pokimal je. - Dolgo sem strmél za njima, ko sta šla
počasi naprej po vasi - od hiše do hiše...

x x x x

Čez teden sta se zopet oglasila. Še bolj sključena in
otožna je bila stara ciganka. In tudi strune so zveneale kakor bi
čutile nekaj težkega, žalostnega... To pot ni pol. Ustnice su
mu bile stisnjene, oči vlažne, zastrte z roso, ki mu je visela na
trepalniceh...

Nato sta šla. Pogosto je počivala uboga, stara cigan-
ka, naslonjena na maloga spremljevalca... Potlej je nisem več
videl.

x x x x

Pozno jeseni je bilo. Stal sem za hišo in prisluško-
val šelostenju listja, ki ga je veter otrosal z jagnodov. Tedaj
sem zaslišal korake. Ozrl sem se. - Bos, umazan in raztrgan je
stal pred menoj. Gosli so mu visele malomarno čez hrbot. Roko
je tiščal v žepih. Njegov pogled je bil otožen. Po goslih sem
ga spoznal - cigančka... Ghujšal je, odkar sem ga zadnjič videl -
spomladi, ko je bil prišel s staro ciganke. To pot je prišel
sam.

Počasi je snol gosli s hrbta. Z drobnimi, od mraza po-
sinolimi prsti je prijel za struno.

"Pusti! Saj ne moreš... Pojdi v hišo in se ogrej..."

Odkimal je in pokazal z roko na cesto. Razumel som
ga. - Za cesto si ustvarjen, kakor vsi tvojega rodu... Kakor de-
seti brat...

Veter se je zbudil in zapiskal skozi vrhove na pol
golih jagnodov. - Lok je zdrsel po strunah. Odroveneli cigančkovi
prsti so tipali po strunah, ki se jočale, vzdihovale in jokale..
Zadnji listi so se usuli z jagneča, padli na tla in trepotali
med uvolo travo...

Še bolj žalostno so zapele struno, zadrhtelo, kakor v noutolažljivi žalosti, nato pa utihnilo...

Globoko je klonila glava malomu cigančku. Krčovito je pritisnil gesli na prsi.

Glasno jo zaihtel:

"Mama..."

~~~~~

Rabimo može z izredno visokimi značaji. Med ljudstvom pa rabimo pravilno ocenjevanje teh značajev, katerih se vsi učimo.

.....

Cudno kaj ne?

Blagoslovljeno Velikonočno praznike

želi čitateljem, sodolavcem in prijateljem lista

... da je za mir slabo pripravljeno. Tjedensko zapusti

Avstrijo 60-70 mladencev in gre služiti vojake v francosko

tujsko legijo. Nabirali so celo

16 letne. Tudi za "demokratsko" armado generala Markosa so nabirali "kanonenfuter" na Dunaju...

... da je 41 oseb na teden od neznancev oropanih...

... da je katoliško življenje v Franciji znova vzveto.

Ob veliki francoski stavki ob Božiču je govoril škof iz Saint Flour... "da je žalostno in škandal, da je bilo treba stavke in strahu, da se je razkrilo, da so ljudje, ki imajo četrtno manj, kot je potrebno za življenje..."

... da so nekomunistične stranke v Italiji niso znašle, da bi šle skupne na volitve proti komunistični "ljudski fronti"...

.....

RESNE BESEDE

Kardinal Gorbior, nadškof Lionski je dejal: "Gorje tistim, ki v času bede bogatijo, tistim, ki imajo veliko izdatke zato, da ugdijo svojim željam v času, ko niti otroci nimajo kruha. Gorje tistim, ki egoistično zapirajo srca in iščejo izgovorov, da bi opravičili svoje vesti"

GLEJ, DA SE NE NAVELIČAŠ, DA TI SRCE NE UPADE, DA NE OBUPAŠ, ČE SE TI NE POSREČI SPRAVITI VSEH SVOJIH DEJANJ V SKLAD S PRAVIMI NAČELI! ZAČNI MARVEČ OD KRAJA, ČE TI JE SPODLETELO, IN BODI ZADOVOLJEN, ČE SE VSAJ VEČJI DEL TVOJEGA PRIŽADEVANJA PRIBLIŽUJE ČLOVEŠKI NARAVI! OHRANI DOBRO VOLJO DO TISTEGA, K ČEJUR SE PSVRAČAŠ.

MARK AVRELIJ, V.9.

.....

Dovetoga aprila je 50. rojstni dan Terezijo Neuman iz Konnersreuth-a. Kakor znano, ima Terezija vsak potok videnja Gospodovoga trpljenja ter že dolgo let živi brez vsake hrane ter le izključno od vsakdanjega svetoga obhajila.

.....

Tiskano kot rokopis. Prihodnja številka izide sredi aprila. Tudi ta številka stane 2.75 Sil.-